

การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร)
ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
Strengthening the Community through Collaborations among Homes, Temples
and Schools (Bovorn) in Wat Arun Subdistrict, Bangkok Yai District, Bangkok

พระมหานรินทร์ บุราคร^{1*} ศรัณย์ ฐิตารีย์²
Phramaha Narin Burakorn^{1*} Saran Thitaree²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมและระดับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาเปรียบเทียบการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 387 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามมาตรฐาน ประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทดสอบ t-test ค่าการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และสถิติถดถอยพหุ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในภาพรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมในภาพรวม มีการสร้างความเข้มแข็งอยู่ในระดับมาก
2. ประชาชนที่อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ปัจจัยด้านความรู้และทักษะ โอกาสที่เอื้ออำนวย ทักษะ และรางวัล มีความสัมพันธ์กับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วม ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัว สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของได้ถึงร้อยละ 52.50

คำสำคัญ: การสร้างความเข้มแข็ง, การมีส่วนร่วม, บ้าน, วัด โรงเรียน (บวร)

Abstract

The objectives of this quantitative research were to: 1) study the level of factors affecting collaborations and the level of community strengthening through the collaborations among homes, temples and schools (Bovorn) in Wat Arun subdistrict Bangkok Yai district Bangkok 2) compare the levels of community strengthening using collaborations among homes, temples and schools schools (Bovorn) in Wat Arun subdistrict Bangkok Yai district Bangkok based personal factors 3) study the relationship of factors affecting collaborations among homes, temples and schools (Bovorn) in Wat Arun subdistrict Bangkok Yai district Bangkok with a sample group of 387 individuals. The tool used for data collection was a 5-point Likert scale questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance, and multiple regression statistics.

^{1,2} มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

^{1,2} Bansomdejchaopraya Rajabhat University

* Corresponding Author E-mail: warametee58@gmail.com

The results of this research found that:

1. Factors affecting collaborations and the level of community strengthening through collaborations were generally at a moderate level, while the level of collaborations was generally high.
2. Different age, education level, marital status, and occupation affected collaborations with statistical significance.
3. Variables related to knowledge and skills, opportunities, attitudes, and rewards were correlated with collaborations. These 4 variables could explain changes in c collaborations up to 52.50%.

Keywords: Strengthening, Collaborations, Homes, Temples and schools (Bovorn)

บทนำ

มนุษย์โดยธรรมชาติแล้วเป็นสัตว์การเมือง (Man is by nature a political animal) เป็นคำกล่าวของอริสโตเติล (Aristotle) ปรัชญาเมธีชาวกรีกโบราณ โดยมีจุดประสงค์จะอธิบายความต้องการของมนุษย์ที่ต้องการอยู่ร่วมกัน เพราะการที่มนุษย์อยู่คนเดียวไม่สามารถที่จะบรรลุศักยภาพของตนเองได้ แต่การมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นโดยเฉพาะความสัมพันธ์ในด้านการเมือง เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์บรรลุศักยภาพของตนเองได้ และยังช่วยพัฒนาวิสัยทัศน์ความคิดของมนุษย์ทุกคนให้กว้างไกล อีกทั้งยังเป็นกลไกสำคัญที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลในการพัฒนาสังคม (ศุภชัย ศุภผล, 2562) การรวมตัวกันเป็นชุมชนขึ้นนั้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม ทั้งในด้านการดำรงชีพ ด้านความปลอดภัยของคนในชุมชน หรืออย่างน้อยที่สุดก็เพื่อการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไปโลกหมุนไปสู่ยุคโลกาภิวัตน์ มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การศึกษา ภาษาและวัฒนธรรมประเพณี เทคโนโลยีเริ่มเข้ามามีบทบาทในชีวิตของผู้คนมากขึ้น อีกทั้งวัฒนธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามาสู่ชุมชน ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อค่านิยมและพฤติกรรมของผู้คน วิสัยทัศน์มุมมองและความคิดของผู้คนย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา (พระครูปลัดธรรมสรณ์ โสภานุตร, 2561) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ส่งผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพราะชุมชนที่มีผู้คนอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมากย่อมมีความแตกต่างกันเป็นธรรมดา ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือความแตกแยกทางความคิดทางการเมืองในระยะเวลาสิบกว่าปีที่ผ่านมา อันนำไปสู่เหตุการณ์ความรุนแรงที่ส่งผลให้ประชาชนเกิดความไม่ปลอดภัย (กระทรวงสาธารณสุข, 2557) ดังนั้น ชุมชนที่เข้มแข็งจะต้องเป็นชุมชนที่มุ่งสร้างความปรองดองสมานฉันท์ พร้อมแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งอันเป็นเหตุนำมาซึ่งความไร้เสถียรภาพซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความอ่อนแอขึ้นในชุมชน จึงจำเป็นที่มนุษย์จะต้องมีชุมชนที่เข้มแข็งเพื่อรักษาความเป็นเอกภาพ (ชนะศึก วิเศษชัย, 2562)

การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนต้องตระหนักถึงหลักการมีส่วนร่วม อันเป็นหลักที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในระดับสากล ที่ต้องส่งเสริมให้เกิดมีภายใต้แนวคิดการบริหารภาครัฐ (Participatory governance) และแนวคิดหลักธรรมาภิบาล (Good governance) การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและร่วมดำเนินกิจกรรมตามหลักประชาธิปไตย และเป็นการสร้างความมั่นใจแก่สมาชิกภายในชุมชน (อรทัย ก๊กผล, 2552) ในสังคมไทยชีวิตของคนเราเริ่มต้นจากบ้านอันเป็นสถาบันครอบครัวที่สำคัญที่สุด มีบทบาทในการปลูกฝังและบ่มเพาะนิสัยเพื่อให้สมาชิกในครอบครัวสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ และได้รับการสนับสนุนจากพระสงฆ์ในด้าน การอบรมคุณธรรมจริยธรรม วัดจึงเป็นสถาบันเก่าแก่ที่อยู่คู่กับชาติไทยมาช้านาน เป็นสถานศึกษาแห่งแรกของสังคมไทย โดยอาศัยพระภิกษุสงฆ์เป็นหลักในการการวางรากฐานการศึกษา (โรงเรียนวัดมหารณพารามในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2557) แต่ระบบการศึกษาของไทยมีความเปลี่ยนแปลงไปตามลำดับ รูปแบบการศึกษาของชาติตะวันตกที่มีความทันสมัยกว่าเริ่มเข้ามามีบทบาทใน

สังคมไทยมากขึ้น โรงเรียนกลายเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษาแก่ชุมชน และมีระบบการจัดการศึกษาที่เป็นมาตรฐานกว่าที่เคยมี ความสัมพันธ์ที่เคยแน่นแฟ้นระหว่างชุมชนกับวัดเริ่มขาดหายไป เป็นเหตุให้นักวิชาการหลายท่านเริ่มวางกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการสังคมใหม่ เพื่อให้สถาบันหลักทั้ง 3 คือ บ้าน วัด โรงเรียน ยังคงมีความสัมพันธ์กันในทิศทางที่ดี (นุชา สระสม, 2560) พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรได้พระราชทานพระราชดำริหลักการ “บวร” โดยให้นำ บ้าน วัด โรงเรียน/ราชการ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยมาใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหาในระดับชุมชน ดังนั้น คำว่า “บวร” จึงหมายถึงการนำสถาบันหลักในชุมชนมาเป็นกลไกในการพัฒนาและสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556)

พื้นที่แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์ชาติไทย เป็นแหล่งโบราณคดีที่มีความหลากหลายทางมรดกและวัฒนธรรม ทั้งเป็นที่ตั้งของพระราชวังเดิมของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และมีศาสนสถานที่สำคัญหลายแห่ง เช่น วัดอรุณราชวราราม วัดโมลีโลกยาราม วัดหงส์รัตนาราม และมีสียดต้นสน เป็นต้น ประชาชนในพื้นที่แขวงวัดอรุณมีความแตกต่างในด้านวัฒนธรรมประเพณีที่ได้สืบทอดกันมาเป็นเวลานาน (พะยอม ธรรมบุตร, 2562) ความหลากหลายทางวัฒนธรรมนี้เองเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้ประชาชนมีความคิดที่แตกต่างกัน แต่การอยู่ร่วมกันจำเป็นต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น การรับฟัง การร่วมวิเคราะห์ปัญหาพร้อมกับเสนอแนวทางวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกันเป็นพื้นฐานที่สำคัญ จากสภาพแวดล้อมและบริบทของแขวงวัดอรุณดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมและศึกษาเปรียบเทียบการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมตลอดจนความสัมพันธ์ของปัจจัยการมีส่วนร่วมกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ว่าอยู่ในระดับใด เพื่อจะนำข้อมูลที่ได้ส่งให้กับหน่วยงานหรือองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน อีกทั้งจะได้เสนอแนวทางในการแก้ไขสภาพปัญหาที่พบจากการวิจัยครั้งนี้ และปรับปรุงรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาให้เป็นชุมชนเข้มแข็งเป็นลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมและระดับการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ผู้วิจัยกำหนดกระบวนการวิจัยไว้ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในพื้นที่แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 11,590 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2565) และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 387 คน ซึ่งเป็นการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1967)

2. การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วม จำนวน 20 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย ด้านทัศนคติ ด้านโอกาสที่เอื้ออำนวย ด้านรางวัล ด้านความรู้ และทักษะ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วม จำนวน 15 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย ด้านจิตสำนึกประชาสังคม ด้านกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ด้านภาวะผู้นำ

3. การตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.671.00 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปทดสอบความเชื่อมั่นจำนวน 30 ฉบับ แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการ try out ทั้ง 30 ฉบับ มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นด้วยวิธีของ Cronbach's Alpha โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ ได้ค่า alpha a เท่ากับ .931

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยเริ่มจากวันที่ 20 พฤศจิกายน 2565 วันที่ 20 ธันวาคม 2565 รวมเป็นระยะเวลา 30 วัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทดสอบ t-test ค่าการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และสถิติถดถอยพหุ

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมและระดับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผลปรากฏดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

ลำดับ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านทัศนคติ	3.45	1.06	ปานกลาง
2	ด้านโอกาสที่เอื้ออำนวย	3.22	1.20	ปานกลาง
3	ด้านรางวัล	3.50	1.06	ปานกลาง
4	ด้านความรู้และทักษะ	3.63	1.05	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.45	1.11	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรู้และทักษะ เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 รองลงมา คือ ด้านรางวัล เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านโอกาสที่เอื้ออำนวย เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

ลำดับ	การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านจิตสำนึกประชาสังคม	3.57	1.00	มาก
2	ด้านกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน	3.50	1.05	ปานกลาง
3	ด้านภาวะผู้นำ	3.46	1.14	ปานกลาง
	รวมเฉลี่ย	3.51	1.06	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจิตสำนึกประชาสังคม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 รองลงมา คือ ด้านกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46

2. การวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผลปรากฏดังนี้

ตารางที่ 3 การศึกษาเปรียบเทียบการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

เพศ	ชาย		หญิง			p-value
	n = 219		n = 168		t	
	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.		
	10.79	2.524	10.83	2.534	-.144	
						.885

จากตารางที่ 3 พบว่า จากการศึกษาค่าเฉลี่ยจำแนกตามเพศที่ต่างกันมีการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	72.023	4	18.006	2.880	.023
ภายในกลุ่ม	2388.442	382	6.252		
รวม	2460.465	386			

จากตารางที่ 4 พบว่า ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	80.927	3	26.976	4.342	.005
ภายในกลุ่ม	2379.539	383	6.213		
รวม	2460.465	386			

จากตารางที่ 5 พบว่า ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพการสมรส

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	58.449	2	29.224	4.672	.010
ภายในกลุ่ม	2402.016	384	6.255		
รวม	2460.465	386			

จากตารางที่ 6 พบว่า ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมจำแนกตามสถานภาพการสมรส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	126.086	4	31.522	5.158	.000
ภายในกลุ่ม	2334.379	382	6.111		
รวม	2460.465	386			

จากตารางที่ 7 พบว่า ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. วิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผลปรากฏดังนี้

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ถดถอยพหุการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b)	t	Sig t
ความรู้และทักษะ (X ₄)	.226	6.668	.000
โอกาสที่เอื้ออำนวย (X ₂)	.119	5.291	.000
ทัศนคติ (X ₁)	.146	4.380	.000
รางวัล (X ₃)	.088	2.779	.006
ค่าคงที่ (constant)	3.239	7.816	.000

จากตารางที่ 8 พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว มีผลเชิงบวกต่อตัวแปรตาม เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยจากมากไปหาน้อย คือ ความรู้และทักษะ โอกาสที่เอื้ออำนวย ทักษะ และรางวัล ที่มีความสัมพันธ์กับการสร้างความเข้มแข็งแบบมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร และตัวแปรทั้ง 4 ตัวดังกล่าวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนได้ถึงร้อยละ 52.50

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านทัศนคติ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ด้านทัศนคติในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และประชาชนมีส่วนร่วมในชุมชน เพราะตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมในชุมชนเพื่อต้องการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของซานิตย์ บุญชู (2530) ที่กล่าวว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้น ๆ สอดคล้องกับค่านิยมหรือทัศนคติของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของนพพร เห่งบังแค (2557) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อทำหน้าที่อาสาสมัครตำรวจชุมชนของสถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง ในประเด็นที่ว่า ปัจจัยด้านทัศนคติในภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลรัตน์ พูลสวัสดิ์ (2562) เรื่อง การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในประเด็นที่ว่า ปัจจัยด้านทัศนคติในภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านโอกาสที่เอื้ออำนวย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ด้านโอกาสที่เอื้ออำนวย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนทุกครั้งที่มีโอกาส นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาในชุมชน และมีส่วนร่วมในการเสนอการวางแผนการแก้ไขปัญหาของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ ซานิตย์ บุญชู (2530) ที่กล่าวว่า บุคคลจะตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับโอกาสที่เอื้ออำนวยทั้งในเรื่องของสถานที่ เวลา และความเหมาะสมในด้านอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพจน์ เนตรวิเชียร (2559) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลบางโฉลง จังหวัดสมุทรปราการ ในประเด็นที่ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านโอกาสในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลรัตน์ พูลสวัสดิ์ (2562) เรื่อง การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในประเด็นที่ว่า ปัจจัยด้านโอกาสที่เอื้ออำนวยในภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านรางวัล ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ด้านรางวัลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และประชาชนเห็นว่าการได้รับค่าตอบแทน เบี้ยเลี้ยง ในการเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชน และเห็นว่ารางวัลหรือสวัสดิการเป็นสิ่งจำเป็นในการเข้าไปมีส่วนร่วม สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ ปรัชญา เวสารัชช์ (2528) ที่กล่าวถึงรางวัลตอบแทนว่า ค่าตอบแทนแรงงาน หรือเงินปันผลจากสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นปัจจัยสำคัญซึ่งผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชนบท สอดคล้องกับงานวิจัยของปวีวัฒน์ ยมรัตน์ (2558) เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสงคราม ในประเด็นที่ว่า ปัจจัยด้านรางวัลในภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับมาก รางวัลหรือสวัสดิการเป็นสิ่งจำเป็นในการทำงาน หรือคำขอบคุณเมื่อปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมาย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาลี บุญท้วม (2558) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของสถานีตำรวจภูธรเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ในประเด็นที่ว่า ปัจจัยด้านรางวัลในภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก รางวัลหรือโล่เกียรติยศเป็นสิ่งจำเป็นในการทำงานร่วมกับราชการ

4. ด้านความรู้และทักษะ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ด้านความรู้และทักษะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประชาชนที่มีประสบการณ์มีส่วนทำให้งานประสบความสำเร็จ และผู้มีความรู้และทักษะที่เป็นประโยชน์มีส่วนสำคัญในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ สานิตย์ บุญชู (2530) ที่กล่าวว่า บุคคลจะตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ก็ต่อเมื่อตนเองเคยมีประสบการณ์หรือมีความชำนาญเป็นพิเศษในกิจกรรมนั้น ๆ หรือขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถเฉพาะตัวของบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันยารัตน์ แยมศรีแก้ว (2558) เรื่อง การบริหารความร่วมมือของ บ้าน วัด โรงเรียน ในประเด็นที่ว่า การแลกเปลี่ยนความรู้ ความชำนาญ ทักษะต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์กันเป็นองค์ประกอบในด้านการมีส่วนร่วม เพราะความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต้องมีหลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาให้ความร่วมมือ

5. ด้านจิตสำนึกประชาสังคม การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ในด้านจิตสำนึกประชาสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประชาชนเกิดจิตสำนึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ ทวีศักดิ์ นพเกสร (2542) ที่กล่าวว่า ชุมชนที่เข้มแข็งนั้นจะต้องประกอบไปด้วยลักษณะของความเป็นประชาสังคมที่สูง ซึ่งความเป็นประชาสังคมนี้เองเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดมีในชุมชน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ จิตสำนึกประชาสังคม เป็นการสร้างจิตสำนึกให้เกิดมีภายในจิตใจของตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ตนอาศัย และต้องสร้างความรู้สึกลึกซึ้งที่จะต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและพร้อมที่จะช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ นภาพร หะวานนท์ และคณะ (2550) ที่กล่าวว่า ประชาชนเป็นผู้มีจิตสำนึกประชาสังคม มีการสร้างความรู้สึกร่วมกันคิดหรือการปลูกฝังจิตสำนึกร่วมกันว่าเป็นเจ้าของชุมชน การกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเข้าไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และยังสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ อรทัย ก๊กผล (2552) ได้กล่าวถึงการสร้างจิตสำนึกร่วมกันว่าเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกให้เกิดขึ้นภายในจิตใจของตนเองตั้งแต่แรกเริ่ม การสร้างเจตจำนงร่วมกันและถือเป็นภาระหน้าที่อันสำคัญประการหนึ่งที่ตนเองพึงเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือชุมชนที่อาศัยอยู่

6. ด้านกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ด้านกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และประชาชนที่มีประสบการณ์ที่แตกต่างมีประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมในชุมชน และการนำวิชาความรู้ในทางศาสนาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาของชุมชนมีความจำเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ ทวีศักดิ์ นพเกสร (2542) ที่กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนและการตัดสินใจในกิจกรรมที่เป็นสาธารณะจำต้องดำเนินการภายหลังจากที่กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเสร็จสิ้นลงแล้ว เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูนิวาสิตสีลขันธ และ สมคิด พุ่มพู่เรียน (2563) เรื่อง บทบาทคณะสงฆ์กับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนผ่านเครือข่าย บวร ในตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ในประเด็นที่ว่า การสร้างการรับรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชน พระสังฆาธิการ และภคิราชากร ในการพัฒนาชุมชนและสังคมตามหลักบวร ของชุมชนเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ มีการสร้างการรับรู้ที่ต้องอาศัยการผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคน

ในชุมชน ดังนั้นในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนต้องเน้นที่การรับรู้ปัญหาของชุมชน การสร้างและพัฒนากระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยวัดเป็นแหล่งในการเรียนรู้ การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร

7. ด้านภาวะผู้นำ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ด้านภาวะผู้นำในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผู้นำที่มีความสัมพันธ์กับสมาชิกย่อมส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยดี สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ ทวีศักดิ์ นพเกสร (2542) ที่กล่าวว่า ผู้นำชุมชนต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น ต้องเปิดโอกาสให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการริเริ่มความคิดสร้างสรรค์ และต้องไม่ผูกขาดความคิดของผู้อื่นผู้ใดเป็นหลัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธ จีนา และ รมิตา จีนา (2560) เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วม บ้าน วัด โรงเรียน ในการส่งเสริมคุณธรรมค่านิยม 12 ประการ: กรณีศึกษาโครงการบวรสันติสุขของค์การบริหารส่วนตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ในประเด็นที่ว่า บ 1 บวรมีผู้นำ โครงการบวรสันติสุขจะไม่ประสบความสำเร็จหากขาดบวรมีผู้นำ ซึ่งหมายถึงผู้นำต้องเป็นที่น่าเคารพเลื่อมใสศรัทธา มีความน่าเชื่อถือ มีภาวะความเป็นผู้นำ มีศักยภาพในการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูนิวริฐศีลขันธ และ สมคิด พุ่มทุเรียน (2563) เรื่อง บทบาทคณะสงฆ์กับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนผ่านเครือข่าย บวร ในตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ในประเด็นที่ว่า ด้านผู้นำ ชุมชนเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ที่เกิดความเข้มแข็งดังในปัจจุบันนี้ เพราะภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนที่มีวิสัยทัศน์ในการจัดการชุมชน รวมทั้งการประสานงานกับภาคราชการแล้วมารวมกันระดมความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยยึดถือประโยชน์ของชุมชนหรือส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุวดี พ่วงรอด และคณะ (2564) เรื่อง รูปแบบการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักบวรเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนบ้านคลองเตย ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ในประเด็นที่ว่า รูปแบบการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักบวร เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน พบว่าหัวใจสำคัญคือบทบาทผู้นำตามหลักบวร ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำวัด และผู้นำโรงเรียน

ประชาชนในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส และอาชีพที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน ผลวิจัยพบว่า ประชาชนที่อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส และอาชีพที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ประชาชนในแขวงวัดอรุณมีความหลากหลายทางด้านศาสนา ภาษาและวัฒนธรรมประเพณีมาตั้งแต่ครั้งอดีต อีกทั้งมีการอพยพของประชาชนที่มีความแตกต่างกันมาจากหลายที่ อีกประการหนึ่งแขวงวัดอรุณเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศ มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินิยมมาเที่ยวชมมากมาย ความหลากหลายของวัฒนธรรมที่หลั่งไหลเข้ามาส่งผลต่อการใช้ชีวิตของผู้คนอยู่พอสมควร และในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาต้องประสบกับปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด 19) จึงส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแตกต่างกัน สำหรับประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า มีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนน้อยกว่ากลุ่มอื่น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เพราะประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปียังขาดความตระหนักถึงพลังของการมีส่วนร่วมว่าเป็นหนึ่งในวิธีการที่จะช่วยเปลี่ยนแปลงชุมชนของตนให้เข้มแข็ง อีกทั้งวัยวุฒิในช่วงนี้ยังขาดการให้ความสำคัญกับปัญหาของชุมชน จึงละเลยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า มีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งน้อยกว่ากลุ่มอื่น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การศึกษาถือ

เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาชุมชน ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่น้อยหรือต่ำกว่ากลุ่มอื่นส่งผลให้มองภาวะเหตุการณ์หรือปัญหาของชุมชนไม่กระจ่างชัด ไม่เห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วม ซึ่งแตกต่างกับคนที่มีความรู้ที่มองเห็นปัญหาของส่วนรวมเป็นสำคัญและพร้อมที่จะใช้ความรู้เหล่านั้นเป็นประโยชน์แก่ชุมชนสำหรับประชาชนที่มีสถานภาพโสด ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า มีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนน้อยกว่ากลุ่มอื่น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า คนที่มีสถานภาพโสดมีมุมมองในเรื่องการมีส่วนร่วมว่าไม่ใช่หน้าที่โดยตรงที่ตนจะต้องเข้าไปปรับทราบหรือช่วยแก้ปัญหาของชุมชน มองการใช้ชีวิตของตนเองว่าไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและไม่จำเป็นที่ตนต้องไปมีปฏิสัมพันธ์กับใคร ซึ่งแตกต่างจากคนที่สมรสแล้วที่มองว่าการมีส่วนร่วมเป็นประโยชน์สำหรับตนเองและครอบครัว และสามารถช่วยแก้ไขปัญหามาของชุมชนได้เป็นอย่างดี สำหรับประชาชนที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า มีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งน้อยกว่ากลุ่มอื่น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นักเรียน/นักศึกษามีภาระหน้าที่สำคัญที่ต้องศึกษาเล่าเรียน และมีกิจกรรมภายในสถานศึกษาของตนมากอยู่แล้ว เป็นเหตุให้ไม่มีเวลาที่จะไปร่วมในกิจกรรมของชุมชนที่ตนอยู่อาศัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลรัตน์ พูลสวัสดิ์ (2562) เรื่อง การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ปัจจุบันต่างกัน มีการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยเชิงปริมาณในประเด็นที่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามสรุปได้ดังภาพต่อไปนี้

รูปภาพที่ 1 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้ง 4 ด้านนั้น จากการวิจัยพบว่า 1) ด้านทัศนคติ ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญที่ต้องการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยการเสนอกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และมองว่าเป็นภาระหน้าที่อันสำคัญที่ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ เพราะตนเองเป็นผู้เข้าใจบริบทของชุมชนที่ตนอยู่อาศัย ทั้งความร่วมมือในส่วนของบ้าน วัด และโรงเรียนหรือสถานที่ราชการ 2) ด้านโอกาสที่เอื้ออำนวย ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาของชุมชนทุกครั้งที่มีโอกาสหรือเฉพาะโอกาสที่เร่งด่วนจำเป็น 3) ด้านรางวัล ประชาชนพิจารณาถึงผลตอบแทนที่ตนจะได้รับเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นค่าตอบแทน เบี้ยเลี้ยงในแต่ละวัน สวัสดิการ ไล่ประกาศเกียรติคุณ หรือแม้แต่คำยกย่องชมเชยหรือการยอมรับจากสมาชิกภายในชุมชน 4) ด้านความรู้และทักษะ ประชาชนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน มีความรู้และทักษะในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น การติดต่อสื่อสาร

การประชาสัมพันธ์เพื่อดำเนินกิจกรรม หรือแม้กระทั่งทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น นำความรู้และทักษะเหล่านั้นมาพัฒนาชุมชน เพื่อช่วยเหลือชุมชนทั้งในส่วนของชาวบ้านและพระสงฆ์ที่ต้องการนำความรู้ไปช่วยพัฒนาชุมชนของตน

การสร้างคามเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 ด้านนั้น จากการวิจัยพบว่า 1) ด้านจิตสำนึกประชาสังคม ประชาชนเกิดจิตสำนึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ต้องเข้าไปแก้ไขปัญหา และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างด้วยเมตตาริที่เอื้อเฟื้อ โดยไม่ได้แบ่งเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี 2) ด้านกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ประชาชนดำเนินกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์จากประสบการณ์ของแต่ละคนที่แตกต่างกัน พร้อมนำวิชาการในทางศาสนาทุกศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหา 3) ด้านภาวะผู้นำพบว่า ชุมชนต้องการผู้นำที่มีความสัมพันธ์กับสมาชิกในชุมชน เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม และไม่ผูกขาดความคิดเห็นของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเท่านั้น ทั้งผู้นำชุมชน เจ้าอาวาสในแขวงวัดอรุณ และคณะครูในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปฏิบัติ

1.1 ควรส่งเสริมให้ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และกลุ่มนักเรียนนักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชนมากขึ้น ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มดังกล่าวมีส่วนร่วมน้อยกว่ากลุ่มอื่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในอนาคต โดยการจัดกิจกรรมควรมีขึ้นในสถานศึกษา หรือการจัดกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน และการแข่งขันกีฬาในชุมชน เป็นต้น

1.2 ควรส่งเสริมให้ประชาชนที่มีความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ ได้มีโอกาสมาให้ความรู้แก่ชุมชน โดยต้องเน้นหนักในเรื่องการสร้างทัศนคติที่ดีต่อชุมชน พร้อมกันนั้นควรมีการมอบรางวัลแก่ผู้ที่ทำคุณประโยชน์ต่อชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการสร้างคามเข้มแข็งของชุมชนแบบการมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร กับชุมชนวัดกัลยาณ์ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร เพื่อนำมาปรับวางนโยบายให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาและพัฒนาวิธีการรูปแบบที่เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้น

2.3 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการท่องเที่ยวในแขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

กมลรัตน์ พูลสวัสดิ์. (2562). *การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอบรรพชาบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

กระทรวงสาธารณสุข. (2557). *คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง*. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. [https://dmh.go.th/download/politic_crisis/คู่มือสมานฉันท์/คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง\(pdf\).pdf](https://dmh.go.th/download/politic_crisis/คู่มือสมานฉันท์/คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง(pdf).pdf)

- กันยารัตน์ แยมศรีแก้ว. (2558). การบริหารความร่วมมือของ บ้าน วัด โรงเรียน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/579>
- ชนะศึก วิเศษชัย. (2562). การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนผ่านการอนุรักษ์วัฒนธรรม กรณีศึกษา กระบวนการสร้างความเข้มแข็งผ่านการอนุรักษ์วัฒนธรรมมอญ ในจังหวัดลพบุรี [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ชาลี บุญท้วม. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของสถานี ตำรวจภูธรเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ทวีศักดิ์ นพเกษตร. (2542). วิฤตสังคมไทย 2540: กบฏทบทวิทยาการกระบวนการ เล่มที่ 2. สำนักงานกองทุน เพื่อสังคมธนาคารออมสิน.
- นพพร เห่งบังแค. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อทำหน้าที่อาสาสมัครตำรวจของสถานีตำรวจ นครบาลดอนเมือง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- นภาพร หะวานนท์, เพ็ญสิริ จีระเดชากุล, สุรวดี ปัดโธสง, อุษณีย์ ธโนศวรรย์, โสมพรรณ ถิ่นว่อง, ศศิธร ศิริ ประเสริฐกุล, พิศมัย รัตนโรจน์สกุล, พนารักษ์ ปรีดากรณ์, พรใจ ลีทองอิน, อัจฉรา วงศ์มงคล, ทศพร มณีศรีขำ, วันชัย ธรรมสังการ, จิรศักดิ์ สุขวัฒนา, และฉัตรวิญญู องค์สิงห์. (2550). ทฤษฎีฐานรากในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- นุชา สระสม. (2560). การมีส่วนร่วมใน “การบริหารแบบบ้าน วัด โรงเรียน” ของโรงเรียนวัดสังกัด กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/1391>
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2528). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปวิวัฒน์ ยมรัตน์. (2558). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสงคราม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- พระครูนิวาสิตขันธ์ และสมคิด พุ่มทุเรียน. (2563). บทบาทคณะสงฆ์กับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนผ่านเครือข่าย บวร ในตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิจัยวิชาการ, 3(1), 29-43. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra/article/view/224131>
- พระครูปลัดธรรมสรณ์ โสภานุตร. (2561). แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบวรแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พะยอม ธรรมบุตร. (2562). แนวทางพัฒนาแบรนด์ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4.0 ในชุมชนเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 13(2), 83-101. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sskrujournal/article/view/210653>
- ยุธร จีนา และรมิตา จีนา. (2560). รูปแบบการมีส่วนร่วมบ้าน วัด โรงเรียน ในการส่งเสริมคุณธรรมค่านิยม 12 ประการ: กรณีศึกษาโครงการบวรสันติสุข องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัด

- เชียงใหม่. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 6(ฉบับเพิ่มเติม), 47-60. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/116645>
- ยุวดี พ่วงรอด, เสาวลักษณ์ ลิ้มศิริวงศ์, ศุภสิทธิ์ ตันะนา, และรสสุคนธ์ ประดิษฐ์. (2564). รูปแบบการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักบวรเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนบ้านคลองเตย ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 15(2), 502-516. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/GraduatePSRU/article/view/242728>
- โรงเรียนวัดมหารณพารามในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2557). จดหมายเหตุโรงเรียนวัดมหารณพารามในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. โมเดอร์น อคาเดมิก เซ็นเตอร์.
- ศุภชัย ศุภผล. (2562). ปรัชญาการเมืองเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 4). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สานิตย์ บุญชู. (2530). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน. ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). สัจธรรมแห่งแนวพระราชดำริสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. อัมรินทร์ พรินตติ้งแอนด์พับลิชชิง.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2565). สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร (รายเดือน). สืบค้น 26 ตุลาคม 2565, จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth>
- สุพจน์ เนตรวิเชียร. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลโฉลง จังหวัดสมุทรปราการ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- อรรถัย กักผล. (2552). คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น. จริยสนิเทศการพิมพ์.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introduction analysis* (3rd ed.). Harper & Row.

